

NEDERLANDS VOOR GEVORDERDE ANDERSTALIGEN

TEKSTBOEK 2

An Wuyts

Nederlands voor gevorderde anderstaligen

Tekstboek 2

Acco Leuven / Den Haag

Eerste druk: 2003
Vierde druk: 2011
Vijfde, herziene druk: 2016

Gepubliceerd door

Uitgeverij Acco, Blijde Inkomststraat 22, 3000 Leuven (België)
E-mail: uitgeverij@acco.be – Website: www.uitgeverijacco.be

Voor Nederland:

Acco Nederland, Westvlietweg 67 F, 2495 AA Den Haag, Nederland
E-mail: info@uitgeverijacco.nl – Website: www.uitgeverijacco.nl

Omslagontwerp: Danny Juchtmans

©2016 by Acco (Academische Coöperatieve Vennootschap cvba), Leuven (België)

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form, by mimeograph, film or any other means without permission in writing from the publisher.

D/2016/0543/229

NUR 623

ISBN 978-94-6292-771-1

Inhoud

Inleiding	9
Het woordenboek	11
Thema 1. Milieu	15
Inleiding	15
Lezen	16
Schrijven	21
Spreken	23
Luisteren	26
Extra woordenschat	27
Basiswoordenschat	28
Thema 2. Wetenschap	31
Inleiding	31
Lezen	32
Schrijven	37
Spreken	39
Luisteren	42
Extra woordenschat	44
Basiswoordenschat	46
Thema 3. Verkeer	49
Inleiding	49
Lezen	50

Schrijven	54
Spreken	56
Luisteren	60
Extra woordenschat	60
Basiswoordenschat	61
Thema 4. Oorlog en vrede	65
Inleiding	65
Lezen	66
Schrijven	71
Spreken	73
Luisteren	76
Extra woordenschat	77
Basiswoordenschat	79
Thema 5. Werk	81
Inleiding	81
Lezen	82
Schrijven	86
Spreken	88
Luisteren	91
Extra woordenschat	93
Basiswoordenschat	94
Thema 6. Media	97
Inleiding	97
Lezen	98
Schrijven	101
Spreken	104
Luisteren	107
Extra woordenschat	108
Basiswoordenschat	110

Thema 7. Informatica	113
Inleiding	113
Lezen	114
Schrijven	118
Spreken	120
Luisteren	123
Extra woordenschat	125
Basiswoordenschat	126
Thema 8. Kunst	129
Inleiding	129
Lezen	130
Schrijven	134
Spreken	136
Luisteren	140
Extra woordenschat	141
Basiswoordenschat	142
Thema 9. Economie	145
Inleiding	145
Lezen	146
Schrijven	150
Spreken	152
Luisteren	156
Extra woordenschat	157
Basiswoordenschat	158
Thema 10. Recht	161
Inleiding	161
Lezen	162
Schrijven	167
Spreken	169
Luisteren	173

Extra woordenschat	174
Basiswoordenschat	175
Schrijfhulp	177
Spreekhulp	209

Inleiding

Je behoort tot de grote, bontgekleurde groep van *gevorderde anderstaligen*. Het Nederlands is niet je moedertaal maar je kunt je al aardig redden. Iedereen begrijpt je wel maar toch heb je het gevoel dat je woordenschat en je taalvaardigheid soms tekortschieten. Dan is dit *Tekstboek* voor jou bestemd.

Het *Tekstboek 1* en *Tekstboek 2* bestaan uit tien teksten met telkens een ander thema.

Tekstboek 1 is geactualiseerd en afgestemd op het niveau 'Vantage' (B2) van het Europees Referentiekader.

Tekstboek 2 is geactualiseerd en afgestemd op het niveau 'Effectiveness' (C1) van het Europees referentiekader.

Bij de teksten horen lees-, schrijf-, luister- en spreekoefeningen, waarvan een groot aantal taakgericht. Het aanbod van oefeningen is groot; naargelang de tijd waarover je beschikt zul je dus misschien moeten selecteren. Bij het *Tekstboek* hoort echter een uitgebreide inhoudsopgave, zodat je je eigen accenten kunt leggen.

De *Spreekhulp* en de *Schrijfhulp* kun je bij het maken van de oefeningen gebruiken als ondersteunend materiaal. Bij elk onderdeel vind je tips, nuttige uitdrukkingen en voorbeeldzinnen. De oefeningen laten je de ruimte om ze te gebruiken op je eigen niveau. Zijn de uitdrukkingen van de *Spreekhulp* en de *Schrijfhulp* te moeilijk, begin dan met de gemakkelijke zinnen. Zo leer je geleidelijk de uitdrukkingen te herkennen en actief te gebruiken.

Dit *Tekstboek* wil een aanzet geven tot omgaan met authentieke teksten. Bij de *Tips en taken* staan suggesties voor het vinden van authentieke teksten; bovendien zijn de thema's zo gekozen dat je ze geregeld in kranten en tijdschriften tegenkomt. De creatieve oefeningen sluiten aan bij de realiteit.

De *Schrijfhulp* en de *Spreekhulp* bij *Tekstboek 1* en *Tekstboek 2* geven telkens de informatie van beide tekstboeken. Zo kun je later de *Schrijfhulp* en de *Spreekhulp* als referentiemateriaal gebruiken.

Bij de herdruk

De inhoud van de teksten is gemoderniseerd en de woorden die minder frequent voorkomen, zijn geschrapt. Enkele teksten (bv. de teksten over informatica en economie) zijn grondig gewijzigd.

Voor toegang tot het online materiaal surf je naar de website www.uitgeverijacco.be/nederlandsanderstaligen2. Klik rechts op EXTRA'S BIJ DEZE PUBLICATIE en dan op **Downloads**.

Reacties, suggesties en vragen verwacht ik graag op: anwuyts@yahoo.co.uk.

AN WUYTS

Het woordenboek

Je hebt voor deze cursus een woordenboek nodig, niet alleen om de woorden uit de teksten op te zoeken maar ook als hulpmiddel bij de oefeningen. Maak zo veel mogelijk gebruik van een verklarend woordenboek (Nederlands/Nederlands) en niet van een vertalend woordenboek. Tenzij anders vermeld, vind je alle woorden uit de cursus in het *Basiswoordenboek Nederlands* van de uitgeverij Van Dale. Heb je nooit gebruikgemaakt van een woordenboek, lees dan eerst de gebruiksaanwijzing en denk eraan dat opzoeken een kunst op zich is! Hierna volgen enkele tips.

- Zoek het basiswoord. Nederlandse woorden krijgen vaak vooraan of achteraan nog een stukje aan geplakt; dat noemt men prefixen en suffixen. Die woorden staan niet altijd zo volledig in het woordenboek. Meestal kun je de betekenis van het volledige woord wel afleiden uit het basiswoord. *Bevoegdheid* staat bijvoorbeeld niet in je woordenboek. *Bevoegd* staat er wel in; het suffix *-heid* maakt van *bevoegd* een substantief.
- In het Nederlands zijn er heel wat onregelmatige werkwoorden. De klank van zo'n onregelmatig werkwoord kan veranderen – daardoor wordt het werkwoord natuurlijk ook veel moeilijker om op te zoeken. *Gelogen* vind je bijvoorbeeld bij *Liegen*. De enige oplossing voor dit probleem is: je onregelmatige werkwoorden kennen.
- In het woordenboek staan ook heel wat uitdrukkingen. Een uitdrukking vind je meestal bij het belangrijkste woord. *Je iets op de hals halen* vind je bijvoorbeeld terug onder het woord *hals*. Soms is het niet duidelijk welk woord van de uitdrukking het belangrijkste is. Kijk dan bij de verschillende woorden tot je de betekenis vindt. *Sla aanmaken* staat bijvoorbeeld niet bij *sla* maar bij *aanmaken*.
- Uitdrukkingen en andere woordcombinaties staan natuurlijk niet altijd letterlijk in het woordenboek. Staat er in de tekst *hij staart zich blind op zijn werk*, dan vind je dat in het woordenboek terug bij *je ergens blind op staren*. Soms moet je nog creatiever zijn en de betekenis zelf samenstellen uit stukjes van het woord. De betekenis van *hoogschatten* bijvoorbeeld kun je afleiden uit *schatten*: 1. *denken dat iets een bepaalde grootte heeft* en *hoog*: 2. *met een grote waarde*. Een combinatie van die twee geeft dan de betekenis: *denken dat iets een grote waarde heeft*.
- Kies voor de juiste betekenis van het woord. Het woord *fractie* bijvoorbeeld heeft verschillende betekenissen in het woordenboek: 1. klein gedeelte en 2. de leden

van een politieke partij. Je moet beslissen welke betekenis het beste past in de zin: dat is niet altijd de eerste betekenis van het woord. In de zin ‘de socialistische fractie keurde het wetsvoorstel goed’ bijvoorbeeld betekent *fractie*: de leden van een politieke partij.

- Blijf zoeken. Soms vraagt het wel wat speurwerk om een woord in een context te begrijpen. Toch is het beter om niet te snel naar een vertalend woordenboek of een vertaal-app te grijpen. Het opzoeken in een verklarend woordenboek is immers op zich een leerrijke bezigheid. Je zoekt bijvoorbeeld naar het woord *omwikkelen*. Dat woord staat niet in het woordenboek, dus zoek je bij *om* en bij *wikkelen*. Bij *om* lees je de betekenis *rond iets* en bij *wikkelen* lees je *hullen in*. Dat laatste begrijp je ook niet en daarom kijk je bij *hullen in*. Daar staat als verklaring: *omwikkelen*. *Wikkelen* en *hullen* verwijzen dus naar elkaar terug. Je bent dus nog geen stap vooruit! Maar als je kijkt naar de voorbeelden die in het woordenboek staan, kun je wel de betekenis afleiden.
- Heb je het woord of de uitdrukking gevonden? Lees dan ook wat tussen haakjes staat. Bij de woorden in het woordenboek hoort niet alleen een verklaring van de betekenis, maar ook informatie over het woord zelf. Die informatie staat tussen haakjes en is op zich heel interessant.
 - Bij de werkwoorden staan bijvoorbeeld de imperfectum en het participium (verleden tijd en voltooid deelwoord). Je ziet er ook of het woord met *hebben* of *zijn* vervoegd wordt. Zo lees je bijvoorbeeld bij het woord *bestelen* (*bestal, heeft bestolen*) en bij het werkwoord *gaan* (*ging, is gegaan*). Schrijf ook die informatie op.
 - Bij de substantieven staat of het gaat om een de- of een het-woord. In de zoek oefeningen in het *Tekstboek* staan de woorden uit de tekst zonder enige aanpassing overgenomen. Staat er in de tekst bijvoorbeeld *een besluit*, dan moet je het woord *besluit* opzoeken. In het woordenboek merk je dat *besluit* een *het-woord* is, tussen haakjes staat immers: (het). Schrijf dat ook over bij de verklaring van het woord.
 - Je kunt zien of een woord een substantief (zelfstandig naamwoord of zelfst. nw.) of een adjectief (bijvoeglijk naamwoord of bijv. nw.) is. Als je een woord op zoekt, kijk dan eerst goed met welke vorm je te maken hebt. De betekenis van een substantief en een adjectief kunnen verschillend zijn. Bij het substantief *alternatief* (*het*) staat: *andere goede mogelijkheid*. Bij het adjectief *alternatief* (*bijv. nw.*) staat: *anders dan anders, apart*.
 - Ook kun je tussen de haakjes zien of een woord mannelijk (m.) is of vrouwelijk (v.). Zo kun je zien dat *maatschappij* vrouwelijk is en dat je dus moet zeggen: de maatschappij, *zij* moet veranderen.
 - Het pluralis (de meervoudsvorm) van substantieven staat ook vermeld. Sommige woorden hebben twee meervoudsvormen. Zo zul je bijvoorbeeld merken dat bij het woord *gemeente* staat: (-n of -s). Dat betekent dat er twee meervoudsvormen zijn: gemeenten en gemeentes.

- De uitspraak van vreemde woorden ten slotte staat tussen vierkante haakjes vermeld. Bij het woord *maillot* bijvoorbeeld vind je de juiste uitspraak [majjo̯].
- Soms vind je bij een woord ook een speciale vorm. Bij het woord *dief* staat bijvoorbeeld de vrouwelijke vorm *dievegge* vermeld. Schrijf ook die vormen op.

Thema 1. Milieu

Inleiding

Spreken

- Weet je wat de klimaatopwarming inhoudt en wat de oorzaak van de klimaatopwarming is?
- Maak jij je zorgen over de klimaatopwarming?
- Wat kunnen we zelf doen om onze planeet te redden?

Uitdrukkingen

Vul een plantaardige naam in. Probeer het eerst zonder naar de gegeven woorden te kijken. Zoek daarna de juiste verklaring bij de uitdrukkingen. Bedenk een situatie waarin je deze uitdrukking zou kunnen gebruiken of vertel een anekdote.

gras / onkruid / hooi / bloemetjes / bos

1. de buitenzetten
 2. door de bomen het niet meer zien
 3. ergens geen over laten groeien
 4. vergaat niet
 5. te veel op je vork nemen
- a. er zijn zoveel aspecten dat je niet meer ziet waar het echt over gaat
 - b. meer werk aanpakken dan je aankunt
 - c. onmiddellijk beginnen aan iets
 - d. uitgaan
 - e. (grapje) gekke mensen leven lang

Quiz

In het Nederlands bestaan nog tientallen andere uitdrukkingen of zegswijzen met een natuurelement. Wie vindt de meeste uitdrukkingen? Je kunt bijvoorbeeld zoeken naar een uitdrukking met een van de volgende woorden erin: *wind / wolk / lucht / veld / water / aarde / grond / zee / zon*

Tips en taken

Kies een of meer taken uit. Maak zo nodig gebruik van de basiswoordenschat aan het einde van dit hoofdstuk.

1. Stel samen met een medecursist een lijstje op van tips die je kunt geven om energie te besparen. Vergelijk je tips met die van andere cursisten. Wie heeft de beste tip? Wie heeft de origineelste tip? Haal daarna bij de bibliotheek of het postkantoor een overheidsbrochure over energie bezuinigen.
2. Welke reglementen heeft jouw gemeente betreffende het sorteren van afval? Vraag bij de gemeente of het containerpark (B) / milieupark (NI) zo'n reglement aan. Bespreek die reglementen: heb je nu voldoende informatie om al je afval op de juiste plek weg te gooien?
3. Stel een vragenlijst op om te checken of je klasgenoten milieubewust leven. Je kunt bijvoorbeeld vragen stellen zoals: 'Wat doe je met je oude schoenen als je nieuwe koopt? a) weggooien; b) weggeven; c) bijhouden.' Geef punten voor goede antwoorden. Ga daarna na wie de meest milieubewuste cursist is in de klas.
4. Stel dat je – samen met enkele andere cursisten – een tuin gaat aanleggen. Teken eerst het grondplan van de tuin en beslis hoeveel zon je hebt. Gebruik daarna een boek over tuinplanten om planten over bomen uit te kiezen. Welke groep heeft het mooiste ontwerp?
5. Lees het gedicht 'De Dapperstraat' van J.C. Bloem. Kun je de gevoelens van deze dichter herkennen? Vorm twee groepen in de klas: de ene schrijft een loflied op de stad, de andere schrijft een loflied op de natuur. Vergelijk wat jullie geschreven hebben.

Lezen

DE AFVALRECYCLAGE

- § 1. Kun je iets niet meer gebruiken, dan gooi je het toch gewoon weg. Weg? Is dat het juiste woord? Soms wel. Onze voorouders* leefden volgens een ecologisch recyclagesysteem. Meststoffen werden over het land gestrooid. Voorwerpen waren uit natuurlijke materialen gemaakt, en was hun gebruiksdatum verstreken, dan vergingen ze. Er was een evenwicht tussen de productie en het verbruik van grondstoffen*. Een gesloten kringloop*.
- § 2. In onze samenleving is de gesloten kringloop verbroken. Door de industrialisering groeide de afvalberg uit tot een gigantisch probleem. In het jaar 2050 zullen we met z'n allen jaarlijks genoeg afval produceren om een wereldstad onder een 100 meter hoge berg te bedekken*. Het afval ligt opgeslagen onder en boven de grond, het wordt in rivieren en in zeeën geloosd. De grond is ver-

vuild en de rivieren zijn vergiftigd. Zware metalen* zoals kwik komen in het grondwater terecht en dringen zo de voedselketen binnen.

- § 3. Ook met de lucht is het slecht gesteld. Door industriële schoorstenen* komen miljarden toxische zwavel- en stikstofdeeltjes in de lucht terecht. Onder druk van de milieugroeperingen worden steeds hogere schoorstenen bij de fabrieken geplaatst. In Canada staat nu al een fabrieksschoorsteen van 400 meter hoog. Ter plaatse neemt de luchtvervuiling dan wel enigszins* af. Maar de wind voert de toxische deeltjes duizenden kilometers ver, waar ze met de regen weer in de grond terechtkomen. Door de zure regen is in Duitsland bijna 30% van de bomen ziek, en in Noorwegen zijn in bijna 2000 meren de vissen dood.
- § 4. Wat moeten we doen? Minder afval produceren, en het afval minder schadelijk maken. We kunnen verbrandingsovens uitrusten met een filter. We kunnen het energieverbruik beperken* en gebruikmaken van groene stroom afkomstig van windmolens en zonnepanelen.
- § 5. Ook de consument kan zijn steentje* bijdragen door het voorbeeld te volgen van 'Low Impact Man' Steven Vroman. Hij beperkt zijn ecologische voetafdruk* tot het minimum. Hoe hij daarin slaagt, kun je lezen op zijn blog www.lowimpactman.be.
- Hij gebruikt minder dan 1 kWh elektriciteit per dag.
 - Hij produceert minder dan 1 kg restafval per dag.
 - Hij heeft zijn gas- en waterverbruik gehalveerd.
 - Hij doet alle verplaatsingen met het openbaar vervoer.
 - Hij koopt alles tweedehands, behalve schoenen, ondergoed en tandenborstels.

En jij? Op www.wwf-footprint.be kun je je ecologische voetafdruk berekenen en krijg je de nodige tips om je leven te beteren.

Zoek op in je woordenboek

- § 1. gebruiken – *Iets wat je kunt gebruiken is... gebruikbaar / bruikbaar / gebruikelijk*
 voorouders:
 mest:
 recyclage *is hetzelfde als... hergebruik / verbruik / bruikbaarheid*
 strooien *is een manier om iets te... verwerken / gooien / doen verdwijnen*
 vergingen *komt van het woord 'vergaan' en dat betekent:*

vergaat – Welke uitdrukking is niet mogelijk?
de wereld vergaat / de relatie vergaat / het schip vergaat

het evenwicht:

het verbruik:

de grondstof – Geef enkele voorbeelden van (fossiele) grondstoffen:
.....

§ 2. verbroken komt van het werkwoord en dat betekent:
uitgroeien tot staat niet in het woordenboek. Het betekent hetzelfde als... veranderen in / zich ontwikkelen tot / veroorzaken

gigantisch – Welk woord is geen synoniem?
reusachtig / enorm / fantastisch

bedekken:

opgeslagen: een plaats waar je iets opslaat, is een huis

lozen is een werkwoord dat aanduidt dat je vloeistoffen laat weglopen. Ken je nog andere werkwoorden die gebruikt voor het 'weggooien' van afval?
.....

vervuild: vuil geworden
vervuild is hetzelfde als... verontreinigd / verwaarloosd / verwaterd

vergiftigd: giftig geworden

kwik:

dringen binnen:

§ 3. gesteld zijn met is hetzelfde als 'gaan met'.
'Hoe is het met jou gesteld?' betekent dus hetzelfde als 'Hoe gaat het met jou?'
'Het is slecht gesteld met het milieu' betekent dus
.....

een miljard is miljoen

toxisch is hetzelfde... als giftig / schadelijk / vuil

zwavel en stikstof zijn ch producten

onder druk van – De betekenis vind je misschien bij de uitdrukking 'onder druk zetten'
.....

groepering – Welk woord is geen synoniem?

partij / beweging / verandering

kun je een voorbeeld geven van een milieugroepering?

.....

plaatsen – Welk woord is geen synoniem?

installeren / zitten / aanbrengen

ter is een oude samentrekking van 'te + der' en dat betekent 'op die'

ter plaatse: op die plaats

enigszins betekent 'een beetje'. Je kunt het niet altijd gebruiken. Welke zin is juist?

Ik heb nog enigszins melk / Hij is enigszins teleurgesteld / Dit boek kost maar enigszins geld.

afnemen is het tegengestelde van

voeren:

de zure regen staat niet in je woordenboek. Kun je toch uitleggen wat het betekent?

.....

§ 4. schadelijk is het tegengestelde van

verbrandingsoven:

uitrusten met is hetzelfde als... voorzien (vul de prepositie in)

iets beperken:

§ 5. een steentje bijdragen:

de ecologische voetafdruk:

slagen in iets:

de verplaatsing:

Vul de juiste woorden in

Werkwoord	Imperfectum	Participium
gebruiken
weggooien
.....	is vergaan
.....	verstreek

strooien
.....	heeft verbruikt
.....	heeft verbroken
bedekken
.....	heeft opgeslagen
.....	loosde
vervuilen
vergiftigen
binnendringen
plaatsen
afnemen
voeren
terechtkomen
uitrusten met
beperken
bijdragen
slagen in
berekenen

Substantief

.....
 het evenwicht
 het materiaal

 de recyclage

 de samenleving
 het gif
 de verbranding

Adjectief

ecologisch

 metalen
 industrieel

Werkwoord

produceren
 verbruiken

Schrijven

Vul de juiste preposities in

1. Onze voorouders leefden het ritme van de natuur.
2. Er is een evenwicht productie en consumptie.
3. Het verbruik fossiele brandstoffen loopt op zijn eind.
4. De grondwatervervuiling groeide tot een groot probleem.
5. Zware metalen dringen het grondwater
6. druk van de gemeenteraad werd een filter geplaatst.
7. Toxische deeltjes komen de grond terecht.
8. Verbrandingsovens moeten uitgerust worden een filter.
9. Ook de consument draagt zijn steentje
10. Steven Vroman maakt elke dag gebruik het openbaar vervoer.

Vul de juiste vorm van het woord in

1. *recyclage*
Het is belangrijk dat we versleten auto's
2. *ecologisch*
De van het bos is een kwetsbaar systeem.
3. *verbroken*
Het van de kringloop kan nefast zijn voor de natuur.
4. *opgeslagen*
De van gevaarlijke goederen is een probleem.
5. *vergiftigd*
Het uit de bussen kan in de grond terecht komen.
6. *Industrie*
Door schoorstenen komen toxische deeltjes in de lucht terecht.
7. *afnemen*
De vervuiling van de rivier is door de waterzuivering
8. *produceren*
De van kunststoffen is nadelig voor het milieu.
9. *de helft*
Steven Vroman heeft zijn energieverbruik
10. *berekenen*
De van je ecologische voetafdruk kan je motiveren om anders te gaan leven.

Weet je het nog?

Ken je een woord of uitdrukking met de volgende betekenis? Test eerst je kennis en vergelijk dan je antwoord met de woorden uit de tekst.

1. mensen die lang geleden leefden zijn onze
2. cyclus waarbij dezelfde toestand steeds terugkomt: kring
3. olie, hout en ijzererts zijn
4. iets op iets anders leggen: iets be
5. kwik en lood zijn metalen
6. buis waardoor rook wordt afgevoerd:
7. een beetje: enigs
8. een grens aan iets stellen, klein houden: be
9. aan iets meehelpen: *een keitje / handje / steentje* bijdragen
10. jouw persoonlijke impact op het milieu: je ecologische

Schrijf een zin met de onderstreepte woorden

1. Steven Vroman leeft volgens ecologische principes. (volgens)
2. Greenpeace is uitgegroeid tot een organisatie die wereldwijd aanhangers heeft. (uitgroeien tot)
3. Vroeger was er een evenwicht tussen productie en consumptie. (het evenwicht tussen)
4. Zware metalen zoals kwik dringen het grondwater binnen. (zoals)
5. Met de lucht is het slecht gesteld (goed / slecht gesteld zijn met)
6. Onder druk van de milieuorganisaties werden hoge schoorstenen geplaatst. (onder druk van)
7. Ter plaatse zorgt zure regen voor veel problemen. (ter plaatse)
8. We kunnen ons energieverbruik beperken. (iets beperken)
9. Iedereen kan bijdragen tot een schoon milieu. (bijdragen tot iets)
10. We moeten nog meer gebruikmaken van het openbaar vervoer. (gebruikmaken van)

Schrijf een brief

Kies een van de opdrachten. Gebruik enkele uitdrukkingen van de *Schrijfhulp Brieven* – *Een uitnodiging*.

1. Je werkt voor een milieuorganisatie. Je organiseert een activiteit ter gelegenheid van je tienjarig bestaan. Schrijf een uitnodigingsbrief voor een aantal belangrijke politieke contactpersonen.
2. Schrijf een persoonlijke uitnodiging ter gelegenheid van een verjaardag of een huwelijk.

Schrijf een tekst

Kies een opdracht. Schrijf een alinea. Gebruik enkele uitdrukkingen van de *Schrijf-hulp Teksten – Gevolg*.

1. Bijna elke familie heeft een auto. Wat zijn de gevolgen daarvan?
2. Wij gaan anders met het milieu om dan onze grootouders. Op welke manier?

Spreken**Vragen bij de tekst**

- § 1. Wat betekenen de uitdrukkingen ‘ecologisch’ en ‘een gesloten kringloop’ volgens jou?

.....

- § 2. Wat gebeurt er met het afval in jouw gemeente?

.....

Ken je de namen van verschillende soorten afval?

.....

Wat is volgens jou ‘de voedselketen’?

.....

- § 3. Zijn hoge schoorstenen een goede oplossing voor de vervuiling?

.....

Moeten consumenten volgens jou een extra taks (ecotaks) betalen voor sterk vervuilende producten zoals plastic flessen en batterijen?

.....

- § 4. Windmolens en zonnepanelen leveren groene stroom. Hoe kan groene stroom nog opgewekt worden?

.....

- § 5. Ben je zelf gemotiveerd om je ecologische voetafdruk te verkleinen? Waarom wel? Waarom niet?

.....

Conversatie

1. Cursist X Lees de opdracht. Gebruik eerst een uitdrukking van de *Spreekhulp Conversaties – Introducties en begroetingen* en improviseer er nog iets bij.
Cursist Y Reageer op de introductie.
Cursist X Volgende opdracht.

Bijvoorbeeld:

*Cursist X Je ontmoet een klasgenoot tijdens een wandeling.
Jij hier? Dat is een verrassing. Ik wist niet dat je ook van wandelen houdt.*

Cursist Y Dag... Ja, het is hier mooi. Ik hou van wandelen in de natuur.

1. Je gaat met je vrouw / man naar het recyclagepark en komt een klasgenoot tegen. Introduceer je man / vrouw.
 2. Tijdens een receptie van het Ecohuis zie je je baas. Je gaat naar je baas toe en je introduceert jouw vriend.
 3. Je bent op het werk overgeplaatst naar een andere afdeling en je gaat jezelf introduceren bij je nieuwe baas.
 4. Je introduceert een nieuwe vriend of vriendin aan je broer.
 5. Je organiseert een tuinfeest. Verwelkom alle gasten.
 6. Je gaat een dag naar zee en ontmoet er toevallig jouw baas.
 7. Je ontmoet een collega in het buitenland.
 8. Je hebt een bedrijf dat zonnepanelen maakt. Op Batibouw blijven enkele bezoekers staan bij jouw stand. Introduceer jezelf en je medewerker.
 9. Je ontmoet een collega in de natuurvoedingswinkel. Houd een kort praatje. Tijdens een feestje van de school ontmoet je Steven Vroman. Stel jezelf voor.
2. Cursist X Je bent personeelschef in een bedrijf. Je voert een sollicitatiegesprek met cursist Y. Cursist Y stelt zich voor. Toon belangstelling. Voer alleen dit deel van het gesprek.
Cursist Y Je gaat solliciteren in een bedrijf. Stel jezelf voor.

Telefoneren

1. Lees samen met een andere cursist de conversatie. Voer daarna dezelfde conversatie en gebruik om de beurt zonder in je cursus te kijken de onderstreepte uitdrukkingen.
X Jeugdtehuis Zonnestraal.
Y Goedendag. U spreekt met Pia Peters. Kan ik nog kaarten reserveren voor de rondleiding in de kerncentrale?
X Dat kan. Wilt u graag kaarten voor 3 april of voor 4 april?

- Y 3 april. Moet ik ze vooraf betalen?
 X Bij voorkeur wel, ja. Dan bent u honderd procent zeker van uw reservering.
 Y Goed, dan kom ik morgen langs en betaal ik meteen.
 X U moet wel contant betalen. Wij aanvaarden geen kredietkaarten.
 Y Dat is geen probleem. Tot morgen dan.
 X Tot morgen.
2. Lees X of Y. Voer samen het telefoongesprek. Gebruik de *Spreekhulp Telefoneren – Je vraagt inlichtingen*.
- X Bel naar de gemeente. Je wilt graag informatie over afval sorteren. Wat moet je betalen? Wat wordt opgehaald? Wat moet je naar het containerpark (B) / milieupark (NI) brengen?
3. Je werkt voor de gemeenste. Geef informatie over afval sorteren. Baseer jezelf op hoe het is in de gemeente waar jij woont. Verzin alle andere informatie. Lees X of Y. Voer samen het telefoongesprek. Gebruik de *Spreekhulp Telefoneren – Je vraagt inlichtingen*.
- X Bel naar het gemeentebestuur. Je buurman wil dat je een grote mooie boom die in je tuin staat, omhakt. Die boom neemt volgens hem te veel zonlicht weg. Kan hij eisen dat je de boom omhakt?
- Y Als de boom dichter dan 1,5 meter van de scheidinglijn tussen de twee tuinen staat, kan de buurman dat inderdaad eisen. Hij zal in ieder geval toch een kapvergunning bij het gemeentebestuur moeten aanvragen.

Discussie

In tekstboek 1 verliepen alle groepsgesprekken vrij informeel. Er zijn echter ook een aantal vergaderingen die er veel formeler aan toe gaan. Om zo'n vergadering te leiden is een voorzitter nodig. Wat zijn volgens jullie de taken van een voorzitter? Welke kwaliteiten moet een voorzitter hebben? Spreek daar eerst even over en lees dan de *Spreekhulp Discussies – Het verloop van een discussie*.

Spreekbeurt

Inleidende oefening

1. Bedenk een originele manier om een van de volgende producten te recyclen. Vertel de anderen wat je bedacht hebt.

 eetwaren waarvan de gebruiksdatum verstreken is / glas / snoeihout / wc-rolletjes / oude meubels / aardappelschillen / autobanden / plastic drankflessen... (verzin zelf nog andere producten)

2. Er zijn in het Nederlands veel uitdrukkingen waarin de naam van een dier voorkomt (bv. uitdrukkingen met kat, hond, paard, kip, rat, koe, vis, vlieg, vogel). Zoek een van die uitdrukkingen op in het woordenboek en vertel een anekdote om de betekenis ervan uit te leggen.

Luisteren

Luister naar de tekst. Welke woorden hoor je bij de vragen? Vergelijk je antwoorden met de tekst.

1. een woord dat populair is:
2. iemand die als eerste iets onderneemt:
3. het tegengestelde van energiebesparend:
4. iets te leen hebben om het te gebruiken: in
5. soort wintergroente:
6. tuin met groenten:
7. een soort hout:
8. een grondsoort:
9. populairder worden:
10. synoniem van de opbrengst: het

DE KLEINE AARDE

‘Duurzaamheid’ is in milieubewuste kringen een modewoord geworden. Duurzame ontwikkeling, duurzame producten, duurzame energie. De pioniers van De Kleine Aarde waren er meer dan twintig jaar geleden al stellig van overtuigd dat we zuiniger moeten zijn met ons leefmilieu. Ze noemen zich De Kleine Aarde omdat ze vinden dat de grondstoffen beperkt zijn als ze afgewogen worden tegen de energieverlindende leefgewoonten van de mens.

Op het terrein van het centrum, dat ze in bruikleen kregen van de gemeente Boxtel, worden jaarlijks meer dan 20 000 bezoekers rondgeleid in de ecologische siertuin en het tuinbouwbedrijf. Je komt er ook meer te weten over planten die geen schade ondervinden van sneeuw en vorst en ’s nachts gewoon doorgroeien, zoals veldsla. Voor zulke wintergroenten zijn geen verwarmde tuinbouwkassen nodig wat een heleboel scheelt in het energieverbruik. Het afvalwater van het bezoekerscentrum wordt gezuiverd in een soort rietveld, en dat systeem werkt zo goed dat je het water zelfs kunt drinken.

Het bezoekerscentrum zelf is opgetrokken uit milieuvriendelijke materialen: de larkshouten betimmering hoeft niet gevernist of geschilderd te worden, en de wanden die bestaan uit een mengsel van leem en stro vormen een perfecte isolatie en komen

later zonder problemen weer in de natuur terecht. In de wanden zit een buizenstelsel dat gevoed wordt met het door de zonnecellen opgewarmde water. Ook de elektriciteit in het gebouw wordt door de zon geleverd.

‘Het ecologisch bouwen zit in de lift’, zegt een van de vrijwilligers die ons rondleiden. ‘Voorlopig zijn zonnecellen nog erg duur in de aanschaf en is het rendement ervan niet optimaal. Maar als de technologie van zonne-energie is geperfectioneerd, zal zonne-energie goedkoper worden en dan wil vast iedereen zonnepanelen op het dak. Wij zien het als onze taak om de bezoekers positieve informatie te geven over landbouw- en bouwmethoden die een duurzame samenleving ten goede komen. Ook de overheid neemt onze ideeën over: er zijn plannen om het water van het Amsterdam-Rijnkanaal via rietvelden te zuiveren en de Duitse Spoorwegen hebben al ettelijke composttoiletten geïnstalleerd.’

Extra woordenschat

Vul de juiste preposities in

1. Het bestuur was er niet bereid een zuiveringsinstallatie aan te schaffen.
2. We mogen niet voortgaan het storten van afval in de buurt van woonzones.
3. De omwonenden waren zich niet bewust de ernst van de situatie.
4. Het milieugentschap is ongerust de toestand van de bossen in Europa.
5. De secretaresse stond in het goede verloop van de conferentie.
6. Dit materiaal is bestand zeer hoge temperaturen.
7. Deze nieuwe milieuwet is niet vatbaar fraude.
8. De toestand van de bossen geeft aanleiding grote ongerustheid.
9. De grond werd gezuiverd alle gifstoffen.
10. We moeten nu aanvangen een sanering van de bodem.

Kies een van de volgende thema's. Stel een kort samenhangend tekstje over dit thema op en gebruik daarbij zo veel mogelijk van de tien opgegeven woorden

Thema 1: energie

optimaal / verplaatsing / levenswijze / verwarming / energiebewust / windmolen / vernieuwbaar / elektriciteitsbehoefte / besparing / centrale

Thema 2: afval

mest / drinkwater / dumpen / overheidsinstanties / selectief / vuilniszak / biologisch afbreekbaar / illegaal / stortplaats / recycleren

Thema 3: lucht

ademhalingsproblemen / smog / auto-loze dagen / alarmniveau / broeikaseffect / opwarming / uitstoot / volksgezondheid / zuurstof / klimaat

Thema 4: biologische producten

verkoopsprizen / biosector / alternatieve landbouw / label / pesticiden / landbouw / subsidie / kankerverwekkend / chemicaliën / consument

Basiswoordenschat

HET (LEEF)MILIEU

de natuurlijke rijkdommen

de erten

de biologische diversiteit

biologisch afbreekbaar

het tropisch regenwoud

de flora en fauna

planten- en diersoorten

de kringloop

de leefbaarheid

het natuurgebied

het natuurreservaat

het recreatiegebied

het industriegebied

de wegberm

de waterloop

de biotoop

DE GROENEN

milieuvriendelijk

de milieubeweging

de milieuactivist

de ecotaks (B)

de milieuheffing

het natuurbehoud

het waterzuiveringsstation

het drinkwater

het spaarbekken

de gebruiker (B), de consument (NI)

duurzaam

de sanering, de zuivering

de herbebossing

een beleid uitstippelen

een beleid uitvoeren

maatregelen treffen, nemen

het milieueffectenrapport

energie besparen

zuinig omspringen met

DE ECOLOGISCHE CRISIS

de klimaatopwarming

de bodemvervuiling

iets verontreinigen

de waterverontreiniging

de luchtverontreiniging

het natuurlijk evenwicht verstoren

de druk op het milieu

de bedreiging van het milieu

de verzuring

de zure regen

de (zware) metalen

de uitstoot van gas

de opwarming van de atmosfeer

de dampkring

de ozonconcentratie
 het gat in de ozonlaag
 de rooibouw
 ontbossen / de ontbossing
 ontginnen / de ontginning
 bomen kappen, omhakken
 het oprukken van de woestijn
 de bodemverschraling
 de erosie
 de verstedelijking
 de geluids- en stankhinder

HET AFVAL

het afval storten
 sluikstorten
 de stortplaats
 afvalwater lozen, de lozing
 de rioolpijp, de riolering
 het composteringsvat
 het containerpark (B) / milieupark (NI)
 de glasbak
 industrieel / huishoudelijk
 lichtradioactief afval
 de chemicaliën
 scheikundige stoffen

het mestoverschot
 het vuilnis
 de afvalberg
 de afvalverbranding
 de afvalverwerkingsoven
 gescheiden inzamelen
 afval ophalen
 afval recycleren
 iets hergebruiken
 het gerecupereerde materiaal

DE ENERGIE

energie verspillen
 de verspilling
 energiezuinig
 energieverslindend
 de fossiele brandstoffen
 de waterkrachtcentrale
 de stuwdam
 hydraulische energie
 de windenergie
 de zonne-energie
 de kernenergie
 de ontmanteling
 de kerncentrale

